

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Cluverii[i] Sicilia Antiqua

Clüver, Philipp

Lvgdvni Batavorvm, 1619

Cap. XV. Aegades insulae tres: quarum prima Phorbantia, sive Bucinna; altera Aegusa, sive Capraria, eademque Aponiana; tertia Hiera, sive Sacra, eademque Maritima. Polyphemi sedes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14145

CAP. XV.

Aegades insulae tres: quarum prima Phorbantia, sive Bucinna; altera Aegusa, sive Capraria, eademque Aponiana; tertia Hieria, sive Sacra, eademque Maritima. Polyphemi sedes.

- 10 **C**ontra Lilybaeum ac Drepanum tres ponit insulas Ptolemæus, quarum nomina *Φορβαντία, Αἰγούσα, Ἱέρια*, PHORBANTIA, AEGVSA, HIERA. Hodie tres hoc situ cernuntur satis magnæ insulæ, vulgò *Léven-o*, Favignana, & *Marétamo*, dictæ. Ex Ptolemæi positione, Phorbantia deprehenditur esse ea, quæ nunc vulgò *Lévenzo* dicitur; Aegusa, quæ nunc Favignana; Hieria, quæ nunc *Marétamo*. De iisdem ita Plinius, lib. III, cap. V III; post Siciliæ descriptionem: *Insulae sunt, in Africam versa, Caulos, Melita, à Camarinâ LXXXIII millia passuum; à Lilybaeo CXIII Cofra, Hieronessos, Cane, Galata, Lopadusa, Aethusa, quam alii Aegusam scripserunt, Bucinna; & à Solunte LXXV millia Osteodes; contraque Paropinos Vstica. citra vero Siciliam, ex adverso Metauri amnis, XXV millia ferme passuum ab Italiâ, VII Aeolie.* Falsum est, quod ait Aethusam aliis dictam fuisse Aegusam. nam longè alia hæc erat ab illâ; quæ
- 20 inter Lopadusam & Melitam sita fuit; si Ptolemæo credimus. & nominum sanè ingens est diversitas. De cæteris BVCINNA, sive BVCINA, est eadem quæ Pto-
lemæo dicitur Phorbantia. quippe ut hæc vox *δοτὸ τῶν Φορβαντίων*, id est, à vaccis, sic illa *δοτὸ τῶν βοῶν*, à bubus, quod idem valet, derivata est. In vitâ S. Pontiani, Papæ Ro-
mani, quam Damasus Papa & ex huius monumentis Anastasius, Romanæ ecclesiæ
bibliothecarius, & Luitprandus, Ticinensis diaconus, Alboq; Floriacensis abbas,
conscriptore, ita scriptum est: *Pontianus, natione Romanus, ex patre Calpurnio, sedit an-
nos VIII, mensis V, dies II. martyrio coronatur. Fuit autem temporibus Alexandri, à consu-
latu Pompeiani & Pelagiani. Eodem tempore Pontianus episcopus & Philippus presbyter, in
exilio ab Alexandro sunt deportati in Sardiniam, in insulam Buccinam, Severo & Quintiano
consulibus. in eadem insulâ afflictus, defunctus est: XIII Kalend. Decembris.* En quid hoc;
30 in Sardiniam in insulam Buccinam? An insula fuit in insulâ? an verò in Sardiniae insu-
lam Buccinam intellexit; quia minor aliqua insula apud Sardiniam fuit sita? Quid-
quid voluerit; sanè tota oratio imcomta, barbara, & pluribus mendis scatens est.
Apud Anastasium legitur: *sedit annos V, menses duos, & à consularu Pompeiani & Feliciani.*
quos unâ fuisse in Alexandri imperio consules, scimus. apud Luitprandum pro Fe-
liciano est *Pelicianus*: leviori lapsu F in P, & e in n mutatis. Apud eundem Ana-
stasium est pro Philippo *Hippolytus presbyter*: & ita apud Luitprandum *prædictus pon-
tifex cum Hippolyto presbytero.* apud Anastasium; *exilio sunt deportati in Sardiniam in in-
sulam Buccinam.* apud Luitprandum; *in exilium est deportatus in Sardiniam in insulam Bu-
cinam.* apud Albonem; *exilio sunt deportati de Sardinia insulâ Butiana.* denique apud
40 Anastasium, & Luitprandum Albonemque est, *III Kalend. Novemb.* Ex his igitur tot
variantibus & malè inter se congruentibus locis, quid certi de insulâ Bucinâ con-
jicere vel credere possim, haud video: quamquàm ex Albonis descriptione illa con-
jectatio de Sardinia insulâ Bucinâ firmari videatur. quasi ipse scripserit, *deportati in
Sardinia insulam Buccinam.* Verùm Bucinæ insulæ Plinius in descriptione Sardiniae,
quæ est lib. III cap. V II, non meminit; sed in descriptione Siciliæ: ubi si eandem
esse cum Ptolemæi Phorbantiâ noluisse, certè hanc, ut in tribus maioribus insulis
Siciliæ obiacentibus claram, suo nomine memorasse debuit. Sed uti credas, Bu-
cinnam Siciliæ fuisse insulam; en, præter Plinii testimonium, ita legitur apud Ste-
50 phani epitomatores: *Βυκιννα, πόλις Σικελίας. Διονύσιος ἐν τῇ ἐν Βασιλικῶν. τὸ ἐθνικὸν
Βυκιννάειον, καὶ Βυκιννάτης.* Id est: Bucinna, opidum Siciliæ; auctore Dionysio, Bassarico,
lib. III, Gentilitium inde Bucinnæus, & Bucinnates. Latine BVCINNENSIS. In eo
vel ipse Stephanus, vel epitomator eius, vel deniq; huius exscriptores errarunt, quòd
pro *ἡ* *Βυκιννα*, id est, insula, scripserunt *πόλις*, opidum. In dictâ Pontiani vitâ ipse ita
Damasus Papa per errorem Sardiniam scripserit pro Sicilia; an verò postea ex-
scriptor genuinam vocem, ut reliqua tot numero vocabula ibidem alia, corrupe-
rit; planè dispicere nequeo. nisi fortè alter in Sardiniam alter in Buccinam deportari,
Cæterum

HIERA sive
SACRA insu-
la; quæ &
MARITIMA.

Cæterum HIERONESOS Plinii est eadem quæ HIERA vocatur Ptolemæo. Sed hoc vocabulo etiam Polybio ac Diodoro memorata est; ut mox videbitur. Eadem jam superioribus sæculis, non nuper invento nomine, dicta est MARITIMA. Itinerarium insulare: *A Lilybæo insula, quæ adpellatur Maritima, stadia cccc. à Maritimâ insulâ trajectus in Africam est stadia 150000.* Corruptos esse hos numeros, qui simul conficiunt stadia 150000, patet ex eodem Itinerario paullo post; ubi ita scriptum: *A Lilybæo de Sicilia in Carthaginem stadia 15000.* in quam summam Strabo quoque consentit; ut lib. I cap. III docui. A Lilybæo autem ad Maritimam millia passuum sunt circiter XV.

ÆGVSA
sive CAPRA-
RIA insula;
quæ & APO-
NIANA.

Αἰγῶν νῆσος, ÆGVSA insula, præterquam Plinio ac Ptolemæo, memoratur Polybio quoque & Stephani epitomatori. quorum hic ita habet: Αἰγῶν, νῆσος Λιβύης, καὶ τῆς Αἰγύπτου ἀποικίᾳ κατέστρεψεν. τὸ ἴδιον Αἰγῶν. Id est: *Ægusa, insula Libyæ, dicta Libybus Catria. gentilitium inde Ægusæus.* Latine fuerit ÆGVSANVS; ut *Syracusæ Syracusanus.* At quid hoc est, quod insulam fecit Libyæ, id est, *Africæ*, quæ erat Sicilia? Quamquam de Lilybæi heic vocabulo aliquid suspicari pronum fuerit; tamen vel ipsum Stephanum vel istum epitomatores eius de situ huius insulæ μετὰ τὸ Σικελίας πρὸς Αἰγῶν, id est, *inter Siciliam & Africam*, ut alii etiam descripsere, quod mox videbimus, aliquid accepisse crediderim. licet longè ante eos Romanus etiam auditor, Pompeius Mela, treis istas Lilybæo & Drepano objacenteis insulas Africo litori adscripserit: ut paullo post adparebit. Sed, præter hunc errorem, etiam mendum in dictis verbis hæret voci κατέστρεψεν pro qua omnino scribendum censeo κατα-
εἶα, CAPRARIA. quod vocabulum idem Latinis significat, quod Græcis Αἰγῶν, sive Αἰγῶν & Αἰγῶν. nam Græcorum αἰγῶν Latinis sunt capra. Atque eo nomine alibi etiam insulæ adpellatæ fuerunt: ut Plinio, lib. VI, cap. XXXII, & epitomatori eius Solino cap. LX, una ex Fortunatis insulis, extra fretum Gaditanum Mauritaniam objectis; quas nunc *Canarias* vocant. eidemque Plinio, lib. III cap. VI, Melæ lib. II cap. VII, & Solino cap. VIII, insula inter Italiam & Corsicam. de qua ita Plinius: *Capraria, quam Græci Αἰγῶν dixerunt.* & Solinus: *Capraria, quam Græci Αἰγῶν dicunt.* Sed eadem Siciliæ Capraria, sive *Ægusa*, alio rursus nomine Aponiana quoque dicta fuisse videtur. sic enim Hircius de Bello Africano: *Cæsar, itineribus istis confectis, in Lilybæum pervenit. statimque ostendit, sese navem velle conscendere. Tabernaculum secundum litus ipsum constituit; ut propè fluctus verberaret. Hoc eo consilio fecit, ne quis sibi mora quidquam fore speraret; & ut omnes in dies horasque parati essent.* Paullo post: *Ita maiorem partem navium antecedere iussit, & insulam petere Aponianam; quæ non [longè] abest à Lilybæo.* Mox: *Datis mandatis, ipse navem conscendit, & reliquas naves statim est consequutus.* Ita venio certo celerique navigio vectus, post diem quartum cum longis paucis navibus in conspectum Africa venit. Clupeam classem prætervehitur: deinde Neapolim, complura præterea castella & opida non longè à mari relinquit. postquam Adrumetum accessit, ibi presidium erat adversariorum. Vulgari illo maximeque usitato usus est trajectu, à Lilybæo ad promontorium Mercurii & Clupeam opidum, versùs Carthaginem. Istam igitur Aponianam insulam eandem esse judico Caprariam sive *Ægusam*, primum ex situ non longè à Lilybæo, in trajectu ad Clupeam: dein ex nomine; quod maximam habet similitudinem cum hodierno vocabulo vulgari, quod more Italorum Siculorumque per varias trahitur vocaleis, modò *Favagnana*, modò *Favignana*, & interdum *Favognana* dictum. quorum hoc etiam reliquis prætulit Fazellus, decad. I lib. I cap. I. Literæ autem *gna* ferè idem heic valent, quod *nia*; nisi quod unâ syllabâ efferuntur, ut in *signore* & *ingegno*: quæ sunt à Latinis *seniore* & *ingenio*; & id genus alia. Illi haud modicè errant, qui Aponianam istam Hircii eandem putant esse insulam, quæ *παρώνια*, Pacionia est Ptolemæo, circa Bathys fluminis ostium.

Cæterum quum Hieria sive Maritima, & Phorbantia sive Bucinna altis rupibus sint erectæ, ac veluti præmagni scopuli è mari emineant: media inter eas Aponiana sive *Ægusa* depressio ac plano est solo: eoque agrogrum fertilitate & aquarum copiâ præstat, cultuique maximè est idonea: sinusque insuper habet seu portus tutissimos, numerosæque classis capaceis. Ob hanc eius præstantiam reliquæ etiam duæ unâ cum ipsâ, vocabulo ex eius nomine tracto, in commune dicebantur Αἰγῶν νῆσοι,

ÆGADES
insula.

ÆGADES insula. eadem formatione, uti Σιχάδες, Stachades in sinu Gallico, Χορ-
γάδες, Charades in sinu Tarentino, Ἐχινάδες, Echinades ante Aetoliam, Στροφάδες, Stro-
phades

phades ante Peloponnesum, Σποράδες Sporades, & Κυκλάδες Cyclades, in mari Aegæo, dicebantur insulæ. Ast id vocabulum (mirum sanè dictum) adeò unanimâ atque constanti exscriptorum oscitantia imperitiâque apud omneis, quotquot eas insulas memorarunt, auctores corruptum est in Aegates, uti apud unos duos, Nonium & Freculsum integrum sanumque hodiè legatur. quod nemini hæcenus, ne lingvæ quidem Græcæ ad miraculum peritis viris, animadversum, mirari satis nequeo. Mela, lib. I, cap. VII, quod est de insulis interni maris: In Africâ contra maiorem Syrtin, Luteleos: contra minoris promontoria, Meninx & Cercinna: contra Carthagini sinum, Tarichia & Aegades, Romanâ clade memorabiles. Heic, præterquàm quòd

10 Africæ litori tribuit insulas, quæ Siciliâ haud longè aberant, alium quoque historicum addidit errorem; nisi Romanam cladem intellexerit eam, quàm Romani dederunt sive intulerunt Carthaginensibus; de qua complures testantur auctores. Sed apud Florum, lib. II cap. II ita scriptum est: M. Fabio Butcone consule, classem hostium in Africo mari apud Aegimurum, jam in Italiam navigantem, cecidit populus Romanus. Quantus ò tunc triumphus tempestate intercidit, quum opulentâ prædâ classis, adversis ætæ ventis, naufragio suo Africam & Syrtis, omnium imperia gentium, insularum litora, implevit. Scilicet ex simili historiâ tuos illos de Romanâ clade ad Aegades Africæ insulas haussisse Melam errores, certum est. nam Aegimurus Carthaginensis sinus contra Sardiniam est insula. Cæterò pergit ibidem Florus paullo post in hæc verba: Lutatio Catulo

20 consule tandem bello finis impositus apud insulas, quibus nomen Aegades. nec maior aliâs in mari pugna. quidæ commeatibus, exercitu, propugnaculis, armis gravis hostium classis; & in eâ quasi tota Carthago. quod ipsum exitio fuit. Romana classis prompta, levis, expedita, & quodam genere castrensis, ad similitudinem pugnae equestris, sic remis quasi habentis, agebatur: & in hos vel illos mobilia rostra speciem viventium præferbant. Itaque momento temporis lacerata hostium rates totum inter Siciliam Sardiniamque pelagus naufragio suo operuerunt. tanta denique fuit illa victoriâ, ut de excindendis hostium manibus non quaereretur. supervacuum visum est, in arcem murosque servare: quum jam in mari esset deleta Carthago. Hinc illa Nonii Marcelli, cap. XV III: Varro de Vita populi Romani lib. III: Nam postea C. Lutatio consuli ad Aegades insulas, quum ipse catapultâ ictus esset. Hinc illa Hannonis in senatu Carthaginensium verba apud Livium lib. XXI: Aegades insulas Erycemque ante oculos proponite; qua terrâ marique per quatuor & viginti annos possiditis. Et eodem libro postea ita Scipio exercitum Romanum adfatur: Experiri juvat, utrum alios cerè repente Carthaginensis per viginti annos terra ediderit; an iidem sint, qui ad Aegades pugnare insulas; & quos ab Eryce duodecim denariis æstimatos emisistis. & utrum Annibal hic sit æmulus itinerum Herculis, ut ipse fert; an vectigalis stipendiarius; & servus populi Romani à patre relictus. quem nisi Saguntinum scelus agitare, respiceret profecto si non patriam victam, domum certè, pacem; & fœdera Amilcaris scripta manu: qui, jussus à consule nostro, præsidium deduxit ab Eryce: qui graves impositas victis Carthaginensibus leges fremens morensque, accepit: qui decedere Siciliâ, qui stipendium populo Romano dare pactus est. Licuit, si voluissimus, ad Erycem clausos ultimo

30 supplicio hominum, fame, interficere. licuit classem victtricem in Africam trahere; atque intra paucos dies sine ullo certamine Carthaginem delere. veniam dedimus precantibus: emisimus ex obfusione: pacem cum victis fecimus. De eadem populi Romani victoriâ ita narrat Epitomator Cornelii Nepotis in vitâ Hamilcaris, cognomine Barcæ: Quum penè omnia in Siciliâ Pæni amississent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur. Interim Carthaginenses, classe apud insulas Aegades à C. Lutatio, consule Romanorum, superati, statuerunt belli finem facere: eamque rem arbitrio permisit Hamilcaris. Et eiusdem Nepotis sive idem sive alius epitomator in vitâ Lutatii: Caius Lutatius Catulus, primo Punico bello trecentis navibus adversum Pænos profectus, sexcentas eorum navis commeatibus & aliis oneribus impeditas, duce Annone apud Aegades insulas inter Siciliam & Africam depressit aut cepit; finemque bello imposuit. pacem petentibus hac condicione concessit: ut Siciliâ, Sardinia, & cæteris insulis inter Italiam Africamque decederent; Hispaniâ citra Iberum fluvium ut abstinere. Freculus, Chronicor. tom. I, lib. V, cap. II: Interea Lutatius, cum classe CCC navium in Siciliam transvectus, dum apud Drepanum civitatem pugnam conseruisset; transfixo femore acerrimè, quum jam obrueretur, ereptus est. Porro autem Pæni cum CCC navibus magnisque copiis ad Siciliam, duce Hannone, occurrunt. nec tamen Lutatius segnior: imò consilia Pænorum mirâ celeritate prævenit. Postquam proxima sibi utrorumque classes apud Aegades insulas per totam noctem, interjectis propemodum ancoris, consisterunt; ortâ luce, prior Lutatius signum bello

bello dedit. Crudesciente pugna victus Hanno, navem averit, & dux fugae primus fuit. ali-
 quanta cum eo pars exercitus sui Africam petiit: alii confugere Lilybaeum. * . Lutatius dein-
 de ad Erycinam civitatem, quam Puni tenebant, venit. Et legationum excerpta è Dio-
 dori lib. xxiiii ita referunt; Βάρκας δὲ ὁ Καρχηδόνιος, νηκτὸς κατὰ πλοῦς, καὶ τὴν δι-
 ναμὴν δόποισιάσας, αὐτὸς πρῶτον ἡγήσασθαι τῆς ἀναβάσεως τῆς πρὸς Ἐρυκα, ὅσας ἐπείων λ',
 παρέλαβε τὴν πόλιν. Λυτάνου δὲ ὁ ὑπὸ ναυὸς μακρῆς τ' καὶ παλαιοῖς καὶ πορείαις ψ', ὁμοῦ
 χιλίαις, εἰς Σικελίαν ἐπλώσε, καὶ εἰς τὸ Ἐρυκίων ἐμπόριον καθωρμίση. Ἀντων δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ
 Καρχηδόνος ναυὸς σ' μακρῆς καὶ πῖς Φορτηγίαις εἰς τὴν νῆσον τὴν Ἱέραν ἦλθεν. εἰς δὲ ἐξ αὐτῆς
 πρὸς τὴν Ἐρυκα ἐρχομένην [αὐτὸς,] καὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπαποστειλῶν, παρ' ἀμφοτέρων πόλεμον
 ἐγρήτο μέγας. κατὰ δὲ τὸν πόντον πόντον ἀπὸ θαλάσσης Καρχηδόνιοι ναὺς ριζ', αὐτὰνδρες μὲν τέτων 10
 κ': αἱ δὲ ἄλλαι νῆες, πνύμαλ' ἡμιπνύμαλ' ἔρχε, εἰς Καρχηδόνα ἐφυγον. καὶ οὐδ' οὐδ' ἐπὶ πολέ-
 μῳ αὐτὸς εἰς Ῥωμαίους Καρχηδόνιος, Λιλυθαίων δὲ δεκάετη χρόνον πολιορκησάντες, πρὸς ἀλλήλους
 διελύθησαν. Hoc est: Barcas Carthaginiensis, nocte adpulsi, expositis copiis, ipse princeps
 adscensus ad Erycem, qui xxx est stadiorum, urbem occupat. At Lutatius consul cum lon-
 gis navibus ccc, aliisque navigiis ac pontonibus 1000, quae simul juncta omni numero erant
 mille, in Siciliam transmisit; classemque in Erycinorum emporium adpulsi. Mox Anno etiam
 ex Carthagine ccl longis navibus & onerariis in Hieram insulam trajecit. hinc quum ad
 Erycem contenderet, occurrentibus Romanis, utrimque ingens exstitit praelium: in quo Cartha-
 ginienfes naveis cxvii amiserunt: & in his xx cum ipsis hominibus. reliqua secundo vento
 Carthaginem perfigerunt. Postquam igitur bellum cum Carthaginiensibus per xxiiii annos 20
 continuaverant Romani, Lilybaeumque per decennium obsederant; pacem inter se fecerunt. Scri-
 ptum erat hoc loco consulis Romani nomen Λυτάνου: quod interpres emendan-
 dum censuit in καλατῶν: quia hoc nomine consul bis fuit durante bello Punico
 primo, A. Atilius Calatinus. verum Λυτάνου esse legendum, cum ex praescriptis Ro-
 manorum pater auctorum verbis, tum ex his epitomatoris Livii, lib. xviii: Rebus
 adversus Pannos pluribus ducibus gestis, summam victoriae C. Lucetius consul, victa ad Aega-
 des insulas classe Pannorum, finem bello imposuit. petentibus Carthaginiensibus pax data est. Sed
 & apud Polybium Λυταίος vocatur hic consul, lib. i. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, inquit, ὡς τὴν
 ὑπονοίας πρὸς πνύμαλ' αὐτῶν τὸ πνύμαλ' ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων, ἐπὶ τὴν αὐτοῦ πνύμαλ' ἡμιπνύμαλ',
 ὡς χυλῖνα κατήρητον τὰς ναὺς. Ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων οἱ τε καὶ τὸ ἄλλων ἡμιπνύμαλ', ἐξέπεμπον τὸν ἐπὶ τὴν
 βαλόντες μὲν ἐκλείπειν τὴν πνύμαλ' Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, κατῆρητον δὲ Ἐπὶ τὴν
 Ῥωμαίων δύναμιν ἄνωγα. ὅς αὐτὰς καὶ κατῆρητον ἡμιπνύμαλ' Ῥωμαίων, ὡς τὴν
 πολέμους λαθὼν ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων,
 πρὸς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων,
 πῖς Ῥωμαίων. Οἱ δὲ Λυτάνου, σιωπῶν τὴν παρεστῶσαν τὴν Ῥωμαίων, καὶ σιωπῶν τὴν Ῥωμαίων,
 νομὴν αὐτῶν, ἀναλαβὼν δὸν τὴν πνύμαλ' Ῥωμαίων, τὴν Ῥωμαίων, ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων,
 νῆσον, τὴν πρὸς τὴν Λιλυθαίων κατῆρητον. κατῆρητον ὡς τὴν Ῥωμαίων, τὴν Ῥωμαίων,
 διεσπῶν πῖς κυβερνήταις ὡς τὴν Ῥωμαίων, εἰς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων,
 μίαν ναὺς ἰσοδρομῶσαν, ἀνῆλθεν μὲν αὐτῆς. Id est: Puni, praeter speciem cognito, Romanos classem
 habere in mari: atq. illud denno sibi ire adsertum: naveis exemplo instrunt: easq. commeatibus
 & omnibus rebus necessariis oncratas in hostem mittunt: omni studio id agentes, ne qui ad
 Erycem erant exercitus, ulla re egerent. Dux classis praeficitur Hanno. is, è portu Carthaginiensi
 in Hieram insulam delatus, ad Erycem, priusquam hostes animadvertenterent, contendebat adpelle-
 re: ut, commeatibus expositis, & navibus onere levatis, deinde adsumtis in classiarium militem
 idoneis quibusq. mercenariorum, inq. his Barcâ, posset cum hoste configere. At Lutatius, Han-
 nonis cognito adventu, quid in animo ille haberet, facile conjiciens; fortissimum quemq. è pede-
 stribus copiis adsumit: & insulam Aegusam; Lilybaeo oppositam, petit. ibi pro tempore milites ad-
 loquutus, sequenti die praelium navale commissum iri, gubernatoribus denunciat. Et paullo
 post: Conspicatus igitur hostium naveis plenis velis ferri, protinus è portu solvit. Praelium hinc
 & victoriam Romanorum bellicae Punici primi finem enarrat. ubi inter alia de vi- 30
 ctis Carthaginiensibus ita scribit: τὸ ἥλοιον πλῆθος ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων, ὡς τὴν Ῥωμαίων,
 αὐτῆς ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Ῥωμαίων. * . ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς ἀπὸ πλοῦς πρὸς τὸ Λιλυθαίων.
 Id est: Reliqua multitudo passis velis & secundo vento tumentibus Hieram insulam repeti-
 runt. * . Romanus verò consul Lilybaeum profectus est. Ergo pugna hæc navalis com-
 missa fuit inter Hieram & Aegusam insulas; proprius tamen hanc. Fallitur heic
 doctissimus cætera Polybii interpres, Aegusam Aegates aliis vocari in glossematio ad-
 firmans: quum Aegades complureis fuisse numero insulas tot simul supra memo-
 rati

rati disertè testentur auctores Romani. quamquàm plurali etiam numero dicta fuerit eadem insula *Λιγύσαι*, AEGYSAE, eidem Polybio, eodem libro antea, in his verbis: *Οὗ δ' Ἀντίβας, ἀναχθεὶς μὲν μυρίων τετρακισσῶν ἐ καὶ ὁμοῦ τοῖς ἐν τῇ καλῇ ἡμερᾷ Λιγύσαις, μετὰ δὲ τῇ κατὰ κράτος ἀποσκευῇ καὶ Καρχηδόνος, ἐπὶ τῇ τῇ πάλῃ.* Id est: Annibal è Carthagine cum decem millibus militum solvit; & mox ad Aegusas quas vocant, inter Lilybaeum & Carthaginem sitas, adpellit. ibig, tempus navigationi commodum praestolatur. nempe in Lilybatanum portum versus; ut ex praecedenti consequentique narratione disertè patet. Sic scilicet Campaniae etiam in Italia insula contra Misenum promontorium vocabatur plurali vocabulo *Πιθηκῶν*, Pithecusae; & item singulari *Πιθηκῶν*, Pithecusa. Ne verò suspiceris, omneis treis Aegades insulas ita communi vocabulo adpellasse Polybium. non enim ad plures adpellere voluisse naveis Annibalem, veri simile est, quas ad unam Aegusam, numerosissimam, ut supra dictum, classis capacibus portubus instructam, constituere potuit; ut postea etiam Lutatius fecit: & ad Hieram Hanno, stationi navium multo minus commodam.

Cæterum Virgilius, Aeneid. lib. I, naufragia Aeneiae classis describens, sic infit:

*Vix è conspectu Sicula telluris in altum
Vela dabant leti.*

Iunonem hinc introducit, exorantem Acolum, uti tempestatem classi immittat. qua

exortà, *Treis Notus abreptas in saxa latentia torquet;*

30 *Saxa, vocant Itali mediis quæ in fluctibus Aras.*

Dorsum immane mari summo.

Ad quæ ita commentatur Servius: *Hæc saxa inter Africam, Siciliam, Sardiniam, & Italiam sunt. quæ saxa ob hoc Itali Aras vocant, quòd ibi Afri & Romani sædus interunt. quæ Ara à Sisennâ Propitia vocantur.* Sed copiosius eâ de re Pomponius Sabinus: *Hæc saxa sunt Aegades insule, seu verius scopuli inter Siciliam & Africam: ubi Carthaginenses, duce Hamilcare, primo bello Punico à C. Lutatius consule delecti sunt. Itali vocant Aras; quia illic fœdera ista fuerunt inter Romanos & Carthaginenses; qui Hamilcari, qui tunc in Eryce cum pedestri exercitu erat, arbitrium de pace consiciendâ dederunt. permissa pacis condicio fuit, ut Carthaginenses cederent Siciliâ & Sardinia. Nepos Cornelius sic ait: Dictæ naves Pænorum*

35 *à Lutatius superatæ apud Aegades insulas: quæ sunt inter Siciliam & Africam.* Recitat hinc Annæi Flori supra perscripta verba. quibus subiungit: *Ideo Silius ait:*

— Fusæque per æquora classe

Aegatis cernas.

Sic equidem hic grammaticus ista Silii verba citat. at in vulgatis exemplaribus ita legitur lib. I:

— Hæc Punica bella

Egathis cernas, fusæque per æquora classe

Exactam ponto Libyen testantia rostra.

Et libro II sic:

Respice (prò demens! prò pectus inane deorum!)

40 *Egathes, Libyæque procul fluitantia membra.*

Quæ vocabula novissimum etiam poëtæ commentatorem amplexum esse in editione suâ Parisiensi, miror. Sed quia ea non explicat, nec intellexisse videtur. Pro planisæque apertis habuisse, haud facile crediderim. quid enim hoc erat dicere; *Punica bella Egathis cernas?* Sic scripsit sine controversiâ poëta:

— Hæc Punica bella,

Aegades, cernas, fusæque per æquora classe,

Exactam ponto Libyen testantia rostra.

Vsitatum quidpe huic poëtæ, sine conjunctionum particulâ res plureis connectere.

50 Altero igitur etiam illo loco legas *Aegades*. pro qua voce alia exemplaria video habere vulgatum illud *Aegates*.

Cæterum antiquissima harum insularum memoria exstat apud vetustissimum poëtam Homerum; qui Odyss. lib. VIII Ulysses canit de erroribus suis, è Thraciâ per mare internum versum Solis occasum factis, ita narrantem:

— Ἀντὶρ δεκάτῃ ἐπιβήμεν

ταῖς Λωτοφάγῳ, οἳ τ' ἀνθινὸν εἶδαν ἔδραν.

* * * *

ἔνθεν δὲ πρεσβύτερον ὁπλοισιν, ἀκαχήμενοι ἡτορ
Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων ἀνιμίστων
ἵκόμεθα.

Α'λλ' οἷον ὑψηλῶν ὄρεων νείεσσι κάρηνα

ἔν σπέσσι γλαφυροῖσι.

Νῆσ' ἐπεὶ τὰ λάρχεα πορὶν λιμῶν περὶ νύκτα

ταῖς Κυκλώπων, ὅτε σχεδὸν εἴ' ὀσσηλῶ

ἴλῃας, ἐν δ' αἴγες ἀπειρέσιαι γεγάσιν

Α' γέλα· ὅδε μὲν γὰρ πᾶσι θεοῖσιν ἀνθρώπων ἀπερὶν

οὐδὲ μιν εἰσὶν χρεὶσι κυνηγέται, οἷτε καὶ ὑλῶν

Α' λῆα πᾶσιν, κορυφαῖς ὄρεων ἐφέπαιες

οὐτ' ἀρα πῖμνησιν κατ' αἰγῶν, οὐτ' ὀρέταισιν

Α'λλ' ἢν ἄσφατος εἰς αἰήροισι ἡμάλα πάντα

ἀνδρῶν χροῖαι, βόσκει δὲ τι μηκάδας αἰγῶν

οὐ γὰρ Κυκλώπας νῆες πᾶσι μίλτο πάρεσι

οὐδ' ἀνδρες νηῶν ἐνί τέκτωνες, οἳ κε κάμοιεν

Νῆας εὐστέλμας, αἳ κεν πλέοιεν ἕκαστα,

Α' εἰ ἐπ' ἀνθρώπων ἰκνέμεθα· οἳ τι πῶδα

ἀνδρες ἐπ' ἀλλήλους νηυσὶν περὶ ὡσεὶ θηλάσας

οἳ κέ σφιν εἰς νῆσιν εὐκλειδύλῳ ἐκάμοιεν

οὐ μὲν γὰρ ἡ κακή γε, φέροι δὲ κεν ἄρ' αὖ πάντα

ἔν μὲν γὰρ λειμῶνες ἀλός ποταμὸς πυρὸς ὄχθας

ἴδμενοι, μαλακοὶ· μάλα κ' ἀφθιπέ ἀμπελοὶ εἶν

ἔν δ' ἄροσις λείη· μάλα κεν βαθὺ λήϊον αἰ

εἰς ὥρας ἀμῶν· ἐπεὶ μάλα πᾶρ ὑπὸ ἄδας.

ἔν δὲ λιμὴν εὐορμῶν, ἢν ἄρ' αὖ πείσματις εἶν,

οὐτ' ὄνας βαλῶν, ἢν περὶ νηῶσι αἰάψαι,

Α'λλ' ὅππῃ δὲ μῶναις μῶναι χρόνοι, εἰς ὅτε ναυτίων

θυμὸς ἐποτρυνῇ, καὶ ὅππῃ δὲ σῶσιν αἴηται.

αὐτὰρ ὅππῃ κερατὸς λιμῶν, ἢν ἀγλαὸν ὕδωρ

κρῶν ὑπὸ σπείρας· πρὶ δ' αἰγῶν πεφύασιν.

ἔνθα κατεπλέομεν. * * *

ἦ μὲν δ' ἡρῶνεια φάνη ροδόδακτυλῶν ἡώς,

Νῆσιν ἰαυμάζοντες ἰδυόμεθα κατ' αὐτῶν.

ὦσαν δὲ Νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,

Αἰγῶν ὀρεοπέρας, ἵνα δειπνήσειαν ἐπ' αὐτοῖς.

* * *

Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ἐλθόντων ἐγγὺς εἰσταν.

Καρπὸν τ' αὐτῶν πεφύγεν ὁδὸν πρὸς αἰγῶν.

ἦ μὲν δ' ἡέλιος κατέδυ καὶ ὅππῃ κνέφας ἦλθε,

Δὴ τότε κρημνίσαντο ὅππῃ ῥηγμῖνι θηλάσας.

ἦ μὲν δ' ἡρῶνεια φάνη ροδόδακτυλῶν ἡώς

καὶ τότε ἐγγὺς ἀνθρώπων ἦ μὲν, μὲν πᾶσιν εἶπεν,

Αἴδοι μὲν νῦν μένοντες ἐμοὶ ἐμῶν ἐπ' αὐτοῖς.

αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νῆϊ τ' ἐμῇ εἰς ἐμῶν ἐπ' αὐτοῖς.

ἔλθων, τῶν δ' ἀνδρῶν περὶ σπῆμασι οἳ ἄνδρες εἰσιν.

* * *

Α'λλ' ὅππῃ δὴ τὸν χρόνον ἀφαισόμεθ' ἐγγὺς εἰσταν,

ἔνθα δ' ἐπ' ἐρατὴν ἀντίον εἰδομένην ἀγχι θηλάσας,

ἴδμενοι, δάφνησι κατηρεφές· ἔνθα δὲ πῶδα

μῆλ' οἷες τε εἰς αἰγῶν ἰαυόμεναι· πρὶ δ' αὐτῶν

ἴδμενοι δέδμετο κατωρυχέας λίθοισι,

μακρῆσιν τε πίτυσιν, ἵδμενοι δὲ ὑψόμενισιν.

ἔνθα δ' αὐτῶν ἐπ' αὐτοῖς πᾶσι.

* * *

Α'λλ' ὅππῃ δὴ τὴν νῆσον ἀφαισόμεθ' ἐνθάδε ἀλλὰ

Νῆες εὐστέλμοι μὲν ἀνδράσι, ἀμφὶ δ' ἐπ' αὐτοῖς

Εἶατ' ἐδύρομεν, ἡμέας πολλὰ δέ γ' ἄλλοι αἰεὶ,

Δὴ τότε ἔγνων ἐπύρρειαν ἐπὶ τρωάων ἐκείλοισιν
 Αὐτὰρ ἔτι ἀμβλύνειν, ἀνὰ πηγεύμηναι λούσασιν.
 Ἐνθεν δὲ πρὸς τέρω πολλέσθην ἀκαχήμενοι ἦτορ.

Et initio libri x :

Αἰολίῳ δ' ἐς νῆσόν αἶψ' ἰνέμεσθ'· ἔνθα δ' ἔταίῃσιν
 Αἰελλοῖσι παρ' ὁδοῖσιν.

Hoc est:

10 Ceterum decimā tandem die conscendimus
 Terram Lotophagorum; qui floridum cibum edunt.

Hinc ulterius navigavimus, tristes corde:
 Cyclopmque ad terram superborum atque nefariorum
 Pervenimus.

Sed ipsi celsorum montium inhabitabant cacumina,
 In speluncis cavis.

20 Insula heic parva portui obtenditur
 Terræ Cyclopm; non propè, neque procul,
 Silvas. in eā verò capræ infinitæ nascuntur
 Silvestres. neque enim frequentatio hominum prohibet:
 Neque ipsi vestigant venatores, qui per silvam
 Dolores patiuntur, iuga montium lustrantes.
 Neque sanè gregibus depascitur neque aratur:
 Sed ipsa, infeminata atque inarata diebus omnibus,
 Viris caret: pascit verò balanteis capras.

30 Non enim Cyclopius naves adsunt pietæ:
 Neque viri insunt navium fabri, qui elaborarent
 Navis transstratas, quæ persicerent singula:
 Ad urbis hominum cuntes, veluti frequenter
 Viri ad se invicem mare transmittunt navibus:
 Quisque sibi insulam benè habitaram colerent.

Neque enim maligna: sed ferret tempestiva omnia.
 Insunt quidpe prata ad litus maris cani
 Irrigua ac mollia. In primis verò perennes vites essent:
 Tum aratio hand aspera: & profundus segetum campus, semper
 Suo tempore meteretur; quandoquidem pingve solum est.
 40 Est & portus in eā opportunus; ita, uti non opus funibus sit,
 Neque ancoras ejicere, neque rudenteis adligare:
 Sed qui adpulerint, manere aliquamdiu possint; quoad nautarum
 Animo liberet, & adspirarent venti.

Ceterum ad initium portus aqua fluit limpida,
 Fons sub specu: circum autem populi nascuntur.

50 Huc adpulimus.
 Quando autem mane-genita adparuit roseis digitis aurora,
 Insulam admirantes ambulavimus per eam.
 Excitarunt autem Nymphae, filiae Iovis ægida habentis,
 Capras montanas; ut prandium inde sumerent socii.

Cyclopm autem ad terram prospicimus, qui propè erant,
 Fumumque, ipsorumq. murmur, oviumque, & caprarum.
 Quando verò Sol occidit, & serum advenit,
 Tum dormivimus in litore maris.

Quando autem mane-genita adparuit roseis digitis aurora
 Tum ego concione habitâ omneis adloquutus sum:
 Alii heic nunc manete dilecti mihi socii;

Nn 2

Ego

Ego verò, cum navi meâ cumque sociis meis
Proficiscens, homines explorabo, quales sint.

Sed quum jam in propinquum istum locum pervenimus,
Heic in extremâ parte speluncam vidimus prope mare,
Excelsam, & lauris densam. ubi multa
Pecora ovesque & capræ quiescebant. juxta autem aula
Sublimis adificata erat excisis lapidibus,
Longisque pinis & quercubus alticomis:
Vbi vir habitabat ingens.

Narrat hinc, quæ sibi ac fociis apud Polyphemum acciderint. post quæ in parvam¹⁰
insulam ad naves rediit.

Sed postquam ad insulam pervenimus, ubi aliæ
Naves benè tabulæ stabant confertæ, in ipsis autem socii
Sedebant lugentes, nos expectantes semper.

Tum ego socios excitans, jussi
Ipsos conscendere ac rudenteis solvere.
Hinc verò ulterius navigavimus, tristes corde.

Et initio lib. x:

In Æoliâ insulam pervenimus: ubi habitabat
Æolus Hippotades.

En, ut eleganter ac graphicè describit insulam, quam ego solo depresso, plano, fer-
tili, aquisque irriguo, sinibusque ac portubus tutissimis numerosæque classis ca-
pacibus instructam esse suprâ dixi. Nomen etiam eius quum innuere vellet, quod
Græcis tum erat Αἰγῶσα, ac postea Romanis Capraria; αἰγῶσα, id est, capras in eâ gigni
silvestreis dixit magno numero: unde nomen ei quaesitum. Athenæus lib. 1: Εἰ καλῶς
ἢ ἡ ἱκαρος περὶ τὸν ἰχθυόσα, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἰχθύων πολλὸς, ὡς ἔχοντες, δὲ τὸ ἔχον, καὶ
σημαίνει ἀρετὴν δὲ τὸ ἐπὶ αὐτῇ σημάτων, ἔλαγος αἰ νῆσι δὲ τὸ ἐν αὐτῇ λαγῶν, ἔτι καὶ φυλάσσει
Λοπαδῶσα, δὲ τὸ ὄρεα πολλῶν. Id est: Icarus insula antea Ichthyoesa dicta fuit à piscium in eâ
multitudine: ut Echinades ab echinorum copiâ; Septias promontorium, à sepiis, quæ circa id sunt;
& Lagusse insula, à leporibus, qui in eis gignuntur: & alia, Phycusa & Lopadusa à simili ratio-
ne. Harum ingens legitur numerus apud unum Plinium. Latinis verò huius gene-
ris sunt, in Adriatico sinu apud Istriam Pullaria; in Tusco mari inter Tusciam & Cor-
ficam Capraria; apud Sardiniam Cunicularia; apud Drepanum Columbaria; apud Hi-
spaniam Colubraria; in Oceano inter Fortunatas, Canaria, Pluvriaria, Nivaria: ita à pul-
lis, capris, cuniculis, columbis, colubris, canibus, pluvriis, & nivibus, dictæ; ut testantur geo-
graphi. Λάχεια autem vocavit Homerus Ægulam, id est, brevem sive exiguam, ra-
tione maioris insulæ Siciliæ, Cyclopum terræ. in qua etiam portum memorat, qui
erat Erycinorum; postea Drepanitanus dictus. nam de Eryce monte intelligenda⁴⁰
sunt ista: Αἰετὸς γ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίεισι κάπρωι
Εἰς περὶ γλαφυροῖσι.
Ipsi cellorum montium inhabitant cacumina
In speluncis cavis.

Quidpe suprâ, lib. 1 cap. 11, ubi de Cyclopibus, huius insulæ incolis, fusiùs egimus,
hæc etiam citavimus ex Fazelli decad. 1 lib. 1 cap. vi: Eryx mons est in Sicilia notissi-
mus; mons Drepani hodiè vulgò nominatus. ad huius radices, quæ orientem respicit, quum rusti-
ci quidam, anno Salutis cccccxlii, pastoralis case fundandæ altiùs foderent: in antrum im-
mensum inciderunt. in quod ingressi, virum portentose magnitudinis sedentem deprehende-
runt. cuius rei novitate consternati, ex antro ocyus fugam in opidum, quod ad verticem est, ca-
pessunt: civibusque, quid monstri viderint, referunt. Erycini excitati, armati antrum petunt. ex
quibus complures facibus incensis specum introgressi, monstros, quod in conspectu habebant, tan-
dem proximiores facti; hominem non virum, sed cadaver humanum procera statura, in sede po-
situm, sinistra manu baculo mali nautici instar innixum, nullâ ex parte corosum, cognoscunt.
Tactu scipionis cortex confestim in cinerem dissolvitur, quo clava plumbea, quæ è terrâ ad ma-
num usque sedentis ascendebat, celabatur. tactu & cadaver aequè statim corrui, & in pulverem
versum est; tribus solum dentibus molaribus admirandæ magnitudinis, & anteriori cranii par-
te, aliquot

POLYPHEMUS
seder.

te, aliquot modiorum Siciliensium capace, incorruptis ac firmissimis reliâs. Erycini in rei fidem ac miraculum, dentis filo ferreo ad crucifixi pedes, qui in medio templi Annuntiata eiusdem opidi pendebat, suspenderunt. Hæc mihi omnia senatores Erycini opidi retulerunt. Meminit & exacte huius exempli Ioannes Bocacius, lib. II cap. LXVIII, de Genealogiâ deorum. Haud equidem nescius sum, jam inde antiquissimis temporibus ista Ὠκεανὸν ὀρεῶν καὶ ὄρη, id est, celsorum montium cacumina, Aetnam montem interpretatos esse plerosque auctores; in quibus Euripides etiam est poeta in primis antiquus, Homero annis circiter cccclx posterior; ut supra lib. I cap. II ostensum. verum, præterquam quod heic ad Aetnam, adeoque ad totum insulæ latus orientale insula, qualem in prædictis verbis describit Homerus, reperitur prorsus nulla; compluribus aliis documentis postea demonstrabo, ad hanc oram Vlyssæ non accessisse; sed ad Drepanum & Erycem: atque inde recto ac brevi cursu tenuisse Acolias insulas; hinc verò Italiae litus. Nunc ad reliquas Siciliae insulas, quæ austrino eius lateri objacent, explicandas proficiscor.

CAP. XVI.

Melita insula: quæ eadem est Hyperia, Phæacum antiquissima sedes; & item Ogygia, sive Calypsus insula. divi Pauli ad eam naufragium. Gaulos insula.

20

Meridionali igitur Siciliae lateri, inter Pachynum & Camarinæ locum, μελίτη MELITA ἡσθη, MELITA insula, objacet: quæ nomen antiquum hodièque obtinet, insula. quamvis detortum, Malta vulgò dicta; Ioannitarum equitum, qui huc sese è Rhodo contulerunt, sede maximè clara. Memoratur Scylaci, Lycophroni, Cicero- ni, Diodoro, Livio, Val. Maximo, Straboni, Melæ, Plinio, Silio, Ptolemæo, Orosio, Stephano, Procopio, Aratori, Mela, lib. II cap. VII: *Africam versùs Gaulos, Melita, Corsura*. Procopius, Vandiliar. rer. lib. I, de navigatione Belisari è Siciliae portu Cau- canis in Africam narrans: Ἀρχαῖοι δὲ καὶ τὰς παλαιὰς μελίτην καὶ τὴν οὐρανὸν περὶ τὴν ἀφ' ἧς οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ τὴν ἀφ' ἧς οὐρανὸν ἀνέβη. Id est: *Velis celeriter sublatis, Gaulum & Melitam insulas petierunt: quæ Adriaticum Tuscumq. maria determinant.* Apud Strabonem lib. VI ita legitur: Πρὸς τὴν μελίτην, ὅθεν πρὸς κυνὶδιαν, ἀπὸ καλῶς μελίτην, ὅθεν πρὸς τὴν οὐρανὸν. Id est: *Ante Pachynum jacet Melita: unde catelli Melitæi: & Gaudus: LXXXVIII ab utraq. ambæ distantes stadiis.* Sic equidem Græca ver- tit verba interpretes posterior: quamvis sensus certus esset nullus. quod enim vocem ἐκατέρωθι referas, quum unius meminerit loci, nempe τὴν παχύναν, cuius vocabulum ma- sculini est generis. Prior interpretes verterat: *At sunt inter se ambæ millibus passuum LXXXVIII.* Verum tam imperitum harum insularum fuisse Strabonem, vel cho- rographum Romanum, ex quo ista citat Strabo, uti LXXXVIII poneret millia inter eas, quæ v. haud amplius millia inter se distabant, haud facile inducor, uti cre- dam. Plinii verba, lib. III cap. VIII, hæc sunt: *Insulae sunt in Africam versùs, Gaulos, Melita, à Camarinâ LXXXVIII millia passuum.* Et ita epitomator eius, Martia- nus Capella, lib. VI: *Africam versùs, Gaulos, Melita, à Camarinâ octoginta quatuor millibus passuum.* Hæc satis apertè testantur, ipsum Pachynum intellexisse pro- montorium Strabonem; à quo in utramque insulam LXXXVIII essent millia pas- suum. Vox igitur illa ἐκατέρωθι haud dubiè emendanda in τὴν ἀμφοτέρωθι & sensus erit hic: *LXXXVIII millia à promontorio ambæ distantes.* At Diodorus, lib. V, Meli- tam facit τῶν Συρακυσίων εἰς διὰ τὴν ἐκ τῆς οὐρανὸν ἀπὸ τῆς οὐρανὸν, id est, ab Syracusis stadia circi- ter 1000 distans: quæ sunt 6 millia passuum. quod iustum sanè est interval- lum inter dictam urbem & insulam. à Syracusis quidpè ad Ficallum, navium sta- tionem, quæ VI circiter abest millibus à Spaccafurno opido, millia numerantur XL. inde verò brevissimo trajectu in Melitam millia LX. Cæterum apud Step- hani epitomatores ita legitur: μελίτη, ἡσθη, μελίτη ἡσθη, καὶ τὴν οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ τὴν ἀφ' ἧς οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ τὴν ἀφ' ἧς οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ τὴν ἀφ' ἧς οὐρανὸν ἀνέβη. Id est: *Melita, insula inter Epirum & Italiam: unde catelli Melitæi. Incola eius dicitur Melitæus. Est & urbs, Carthaginiensium colonia. & item populus Oenididis tribus. unde popularis Melitenfis.* Latina sanè formatione à Me- litâ nostrâ incolæ dicuntur Lucretio lib. IIII atque Cicero in Verrinâ IIII

Nn 3

MELI-